

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 473/2013-33

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 20. novembra 2013 v senáte zloženom z predsedu Milana Ľalíka, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Petra Brňáka v konaní o sťažnosti MUDr. J. M., B., zastúpenej A., s. r. o, B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 53/1997 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo MUDr. J. M. podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 53/1997 porušené bolo.
2. Okresnému súdu Bratislava II p r i k a z u j e v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 53/1997 konať bez zbytočných prieťahov.

3. MUDr. J. M. priznáva finančné zadostučinenie v sume 4 500 € (slovom štyritisícpäťsto eur), ktoré je Okresný súd Bratislava II povinný zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava II je povinný uhradiť MUDr. J. M. trovy právneho zastúpenia spolu v sume 331,13 € (slovom tristotridsaťjeden eur a trinásť centov) na účet jej právneho zástupcu A., s. r. o., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. apríla 2013 doručená sťažnosť MUDr. J. M., B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej A., s. r. o, B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 53/1997.

Z obsahu sťažnosti vyplýva: „Sťažovateľ je účastníkom konania vedenom na Okresnom súde Bratislava II pod č. k. 9C 53/97 v právnej veci navrhovateľa M. F. c/a Š. G. a spol. o vyslovenie neplatnosti právnych úkonov...

Sťažovateľ sa stal účastníkom konania na základe uznesenia Okresného súdu Bratislava 2 zo dňa 28. 05. 2003, ktorým súd povolil rozšírenie návrhu na začatie konania, ktoré navrhovateľ žiadal písomným podaním zo dňa 09. 04. 2003. Dôvodom pre rozšírenie návrhu o ďalších účastníkov na strane odporcu bola skutočnosť, že odporca... dal... sporný pozemok rozdeliť na niekoľko novovytvorených parciel, ktoré postupne predával tretím osobám, pričom jeho časť... previedol kúpnopredajnou zmluvou na sťažovateľa...

Z dôvodu následného odstúpenia od tejto kúpnopredajnej zmluvy zo strany sťažovateľa došlo k ďalšiemu súdnemu konaniu, vedenému na Okresnom súde Bratislava 1 o vrátenie kúpnej ceny. Toto konanie bolo ukončené zastavením z dôvodu uzatvorenia

dohody o urovnaní sporných nárokov medzi účastníkmi. Vlastníctvo k predmetnej nehnuteľnosti bolo sťažovateľom v súlade s dohodou o urovnaní sporných nárokov prevedené späť na Š. G., čím sťažovateľ stratil pasívnu legitimáciu v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava II pod č. k. 9C 53/97. V nadväznosti na uvedené sťažovateľ podal prostredníctvom svojho právneho zástupcu dňa 12. 04. 2012 návrh na zastavenie konania vedeného voči svojej osobe ako odporkyňi v 32. rade. Napriek tomu, že návrh na zastavenie konania bol podaný pred vyše rokom, do dnešného dňa o ňom súd nerozhodol a vo veci vôbec nekonal.

Navyše odo dňa, kedy v roku 2003 sťažovateľ do konania vstúpil (teda takmer 10 rokov) Okresný súd Bratislava II absolútne nekoná, vo veci počas celého uvedeného obdobia nevykonal žiadny kvalifikovaný procesný úkon, smerujúci k vydaniu rozhodnutia v merite veci, ani k zastaveniu konania voči sťažovateľke...

Poukazujeme na skutočnosť, že sťažovateľka je účastníčkou konania na základe uznesenia Okresného súdu Bratislava 2 zo dňa 28. 5. 2003, č. k. 9C 53/97-231, v tomto čase bola výlučnou vlastníčkou novovytvorenej časti spornej parcely..., ktorú však z dôvodu právnej neistoty nemohla riadne užívať a ani s ňou žiadnym spôsobom disponovať. Právna neistota, spôsobená prietahmi v súdnom konaní, spôsobila vážny zásah do výkonu vlastníckych práv sťažovateľky. Napokon uvedená právna neistota viedla sťažovateľku i k uzatvoreniu dohody o urovnaní sporných nárokov so Š. G. a spornú nehnuteľnosť previedla späť do jeho vlastníctva. Týmto spôsobom si sťažovateľka vyriešila spor takticky sama a počas deviatich rokov vlastníctva nehnuteľnosti jej nebola poskytnutá žiadna súdna ochrana, pretože počas uvedeného obdobia Okresný súd Bratislava 2 nevykonal vo veci žiadny kvalifikovaný úkon, o vydaní rozhodnutia ani nehovoriac...

Navyše, súd nekonal ani po tom, čo si sťažovateľka bez akéhokoľvek zásahu súdu vyriešila spor samostatne a súd nebol schopný v primeranej lehote rozhodnúť ani o jej návrhu na zastavenie konania, ktorý návrh bol podaný dňa 12. 04. 2012. O návrhu súd do dnešného dňa žiadnym spôsobom nerozhodol...

Prietahmi v súdnom konaní je sťažovateľ už takmer 10 rokov považovaný za účastníka konania napriek tomu, že ako vlastník spornej časti nehnuteľnosti sa nedočkal akéhokoľvek zásahu súdu a následne po prevode vlastníctva a absencii pasívnej legitimácie sa nemôže domôcť vydania jednoduchého procesného rozhodnutia o zastavení konania.

Týmto je sťažovateľ po dobu takmer 10 rokov v právnej neistote, čo mu spôsobuje značné ťažkosti a znemožňovalo mu to užívať a voľne disponovať so spornou časťou nehnuteľnosti. Preto sa sťažovateľ domáha tiež priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 10.000 eur. Sťažovateľ sa domáha priznania finančného zadosťučinenia z dôvodov uvedených v sťažnosti, pričom jeho primeranosť odôvodňuje najmä absolútne neprimeranou dĺžkou konania, skutočnosťou, že za obdobie, keď bol účastníkom konania ako vlastník spornej časti nehnuteľností, súd mu neposkytol žiadnu ochranu jeho práv a následne súd nekoná ani o návrhu na zastavenie konania. Žiadame tiež zohľadniť, že sťažovateľ, po negatívnych skúsenostiach s činnosťou súdu, keď ako vlastník spornej časti nehnuteľnosti v dôsledku takmer 9-ročných prietáhov v konaní, nadobudol presvedčenie, že nemôže očakávať od súdu žiadnu ochranu svojich práv, rozhodol sa vec riešiť samostatne bez zásahu súdu... Pri určení výšky finančného zadosťučinenia žiadame zohľadniť tiež skutočnosť, že Okresný súd Bratislava 2 odo dňa 29. 6. 2006 nevykonal vôbec žiadny kvalifikovaný procesný úkon, smerujúci k pokračovaniu v konaní a vydaniu rozhodnutia a je absolútne nečinný.“

Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„I. Základné právo MUDr. J. M... na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod spis. zn. 9C 53/97 porušené bolo.

II. Okresnému súdu Bratislava II v konaní vedenom pod spis. zn. 9C 53/97 prikazuje konať bez zbytočných prietáhov.

III. MUDr. J. M... sa priznáva finančné zadosťučinenie v sume 10.000 eur (slovom: desaťtisíc euro), ktoré je Okresný súd Bratislava II povinný jej zaplatiť v lehote dvoch mesiacov odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.

IV. Okresný súd Bratislava II je povinný nahradiť MUDr. J. M... trovy konania vo výške 331,13 eur (slovom: tristotridsaťjedna eur 13 centov) na účet A., s. r. o. č. ú... do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľky prijal na ďalšie konanie uznesením č. k. I. ÚS 473/2013-17 zo 7. augusta 2013.

Ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vyzval účastníkov konania, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedníčku okresného súdu zároveň vyzval, aby sa vyjadrila k prijatej sťažnosti.

Predsedníčka okresného súdu na výzvu ústavného súdu reagovala podaním zo 17. októbra 2013 sp. zn. Spr 2112/2013, v ktorom uviedla: „... sťažnosť sťažovateľky je dôvodná, nakoľko v konaní vznikli prieťahy. Tieto boli čiastočne spôsobené aj množstvom agendy, ktorú vybavuje zákonná sudkyňa.

Ďalej som zistila, že zákonná sudkyňa bola v minulosti zo strany predsedu súdu upozorňovaná na prieťahy v predmetnom konaní i na potrebu vo veci konať plynulo a bez prieťahov.

Konajúca sudkyňa bola dňa 30. 07. 2013 požiadaná o stanovisko k dôvodom prijatej sťažnosti, ktoré však nepredložila.“

Ústavný súd upustil so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) od ústneho pojednávania v danej veci, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj s obsahom súdneho spisu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 53/1997.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

Pokiaľ ide o kritérium zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že po právnej stránke nemožno konanie o neplatnosť právnych úkonov, ktoré patrí k štandardnej agende všeobecných súdov, hodnotiť ako zložité. Vzhľadom na to, že na strane odporcov je 42 účastníkov, po skutkovej stránke by bolo možné hodnotiť vec ako zložitejšiu. Ústavný súd však konštatuje, že veľký počet účastníkov konania nebol príčinou zbytočných priet'ahov v konaní okresného súdu.

Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom. Ústavný súd po preskúmaní spisu okresného súdu sp. zn. 9 C 53/1997 nezistil žiadnu okolnosť, ktorou by sťažovateľka prispela k zbytočným priet'ahom v konaní.

Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov

podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup samotného okresného súdu. Pri posudzovaní postupu okresného súdu ústavný súd zároveň prihliadal aj na § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Ústavný súd po preskúmaní spisu okresného súdu sp. zn. 9 C 53/1997 zistil, že sťažovateľka je účastníčkou konania od 28. mája 2003. Okresný súd od 7. septembra 2006, keď doručoval účastníkom konania uznesenie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 3 Co 131/2006 z 31. mája 2006, vo veci nevykonal žiadny úkon.

Ústavný súd konštatuje, že napriek tomu, že plynulému postupu nebráni žiadna zákonná prekážka v konaní, okresný súd vo veci bezdôvodne nekoná už viac ako 7 rokov.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 53/1997 došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, príp. nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, príp. prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

V súlade s § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ústavný súd okresnému súdu prikázal, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 53/1997 konal bez zbytočných priet'ahov.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľka domáha finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka žiadala o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 10 000 €.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na okolnosti danej veci zakladajúce namietané porušenie základného práva (doterajšiu dĺžku súdneho konania, dobu preťahov okresného súdu v konaní, význam veci pre sťažovateľku) ústavný súd považoval za odôvodnené priznať sťažovateľke finančné zadosťučinenie v sume 4 500 €, ktoré je jej okresný súd povinný zaplatiť v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania, ktoré sťažovateľke v konaní pred ústavným súdom vznikli v súvislosti s právnym zastupovaním.

Sťažovateľka si uplatnila nárok na úhradu trov konania v sume 331,13 €. Ústavný súd jej priznal túto sumu za dva úkony právnej služby po 130,16 €, a to prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti a 2-krát po 7,81 € za miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné podľa § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 14 ods. 1 písm. a) a b) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Keďže právny zástupca sťažovateľky je platiteľom dane z pridanej hodnoty, táto suma bola zvýšená ešte o 20 % DPH v sume 55,19 €.

Trovy konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. novembra 2013